

jezeteihez, s segítségével a művészekre, tudósokra, a politikai élet irányítóira »fűrtökben« emlékeznek.

Természetessé válna, hogy Leonardo még fiatal s már nevetnek Boccaccio novelláin, hogy Verrocchio Leonardo mestere, hogy Boticelli nevét da Vinciéval együtt kell említeni, hogy Michelangelo alkotása teljében gúnyt úz a nála jóval idősebb Leonardo befejezetlen munkáiból, hogy I. Ferenc francia király olaszországi hódításai után saját birodalmába hívja meg az immár öregedő művészt.

A könyv érdekessége, hogy mindmáig örökzöld művészeti kérdésekre talál megnyugtató választ. Például: Mi a lényegbevágó különbség egy kiváló másolat és az eredeti mű között? Baj-e, ha egy művész tudományosan is képzett? Mikor lép föl féltékenység művész és művész között?

Számbavéve az elmondottakat, s nyomtatékul még a 16 oldalnyi illusztrációt is hozzátéve, megállapíthatjuk, hogy Csuka Zoltán hasznos és szép írást tett hozzáférhetővé a magyar olvasó számára.

VIRÁG ÁGNES

A VERS IGÉZETÉBEN

Zaorkice. Fiatal szabadkai költők verseskötete.
Dom oimadine, Subotica 1973.

Nagy hiányt pótol könyvkiadásunkban a Szabadkai Ifjúsági Otthon által megjelentetett versantológia, mely húsz szabadkai fiatal, többé-kevésbé kezdő, szerbhorvát nyelven író költő alkotásait adja át az olvasónak. A számnypробálgatás időszaka tele van kétségekkel, bizonytalanságokkal, nyilvánvaló tehát, mekkora jelentőségű ez a publikálási lehetőség a nyilvánosság előtt kevésbé vagy egyáltalán nem ismert versírók számára. Kilépvé az ismeretlenségből, itt az alkalom, hogy farkasszemet nézzenek a világgal, az olvasókkal és nem utolsósorban magukkal is. Ez az önmegmutatási lehetőség önbizalmat és erőt, bátorítást ad a munka további folytatásához.

Eppen ezért azonnal meg kell mondani, hogy az elhivatottság eszméjével szöges ellentétben áll, s azt

megcáfoló formát öltött a versesfüzet. A nyomtatvány 45 oldalas, s mivel a húsz költőnek csak egy-egy versét tartalmazza, meg nem engedhető helypazarlásra került sor. A költemény címének és a szerző nevének minden esetben külön oldalt szenteltek, míg egy másik oldalra került maga a mű. Így aztán egy rövid, négy-öt soros vers két teljes oldalt foglal el. Igazságtalanság ez a pazarlás azokkal szemben, akik netán kimaradtak a gyűjteményből és azokkal a »kiválasztottakkal« szemben is, akik jobban, mélyebben, sokszínűbben válaszhattak volna fel költői világukat, plasztikusabban jeleníthették volna meg egyéniségüket.

A jövőben erre gondolnia kell a szerkesztőknek, annál is inkább, mert a közeljövőben a magyar nyelvű versválogatás is megjelenik, azt

pedig egy vegyes nyelvű kötet követti.

A szabadkai ifjúsági folyóirat, a Sada—Jelen és a Subotičke novine által begyűjtött versanyag tartalmi és hangulatvilágáról, formanyelvéről egységes, átfogó képet adni nem könnyű, mert a húsz, különböző mentalitású fiatal csak a verselés szenvedélye köti össze. Hogy műveikben mégis közös vonásokról beszélhetünk, ez azzal magyarázható, hogy valamennyien hasonlóan rezonálnak, egyforma témákra reagálnak.

A költemények zöme a szubjektívítés, a költészet felfedezésének egyéni, nagy csodájának jegyében íródott. Ezzel ugyan kissé egysíkúvá válik a kötet, de érdekes megfigyelni a költői eszmélés ilyen »tömeges« folyamatát.

A vallomások helyenként világfájdalomtól terhesek, a szerelmi bánat epedő, a zaklatott csapongásvágy, a siettetett világlátás, a megismerés és a regisztrálás öröme túlzottan bülcseledő, máskor groteszk, vagy érmelygős formát ölt. E versek szépsége abban van, hogy a költők nem hajlandóak kompromisszumra, megálmódott világukat nem árulják el, meghatóan őszinte voltak kárpótól bennünket a költemények fogytékossága miatt.

A költői nyelv tükrözi legjobban ezt a sürgetett koraérést. Ezért bicaklik meg a szárnyalás egy-egy türelmetlenül félrelökött jelzón, ezért ütnek léket a verstestbe az abszurdítások és a közhelyek, ezért roncsolják a szerkezetét a gondatlanul megválogatott szavak. A türelmetlen, felfokozott száguldás az új felé hozza létre ezeket a kissé torz formákat. Mert a vers, még mielőtt elkészülne, már túlhaladott, megunt játékszerré degradálódik. A tartalmak és formák olyan intenzíven kavarognak, olyan nagyfokú a nyelvi anarchia, hogy azt már csak a mindenáron való újkérésessel, az ismeretlen felfedezésének vágyával, a teremtésvágygal tudjuk magyarázni: Ez a zaklatottság sokszor erőltetett, a szerzők a formabontásban tudatosan keresik a mind távolabb eső, sokszor már bizarr fogalompárok közötti asszociáció-villongást.

Tusa az anyaggal.

A költő dörömböl a vers ajtaján. Ha az nem enged, hát betöri.

Olyan fiatalok szerepelnek költeményeikkel ebben a versgyűjteményben, akik az alkotás gyönyörét kóstolgatják, és még ennek révületében élnek és írnak. A költészet felfedezésének autentikus dokumentuma ez a kiadvány, és az ígéréte, hogy a tehetséges ifjú költők megtalálják hangjukat, világukat általa.

KOPECZKY CSABA